

**КАБІНЕТ МІНІСТРІВ УКРАЇНИ
ПОСТАНОВА**

від 2017 р. №

Київ

Про затвердження Критеріїв оцінки допустимості державної допомоги суб'єктам господарювання для забезпечення розвитку регіонів та підтримки середнього та малого підприємництва

Відповідно до пунктів 1 і 2 частини другої статті 6 Закону України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання» Кабінет Міністрів України постановляє:

1. Затвердити Критерії оцінки допустимості державної допомоги суб'єктам господарювання для забезпечення сприяння розвитку регіонів та підтримки середнього та малого підприємництва, що додаються.

2. Ця постанова набирає чинності з дня набрання чинності Законом України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання» в цілому.

Прем'єр-міністр України

В. ГРОЙСМАН

КРИТЕРІЇ
оцінки допустимості державної допомоги суб'єктам господарювання для
забезпечення розвитку регіонів та підтримки середнього та малого
підприємництва

1. Загальні положення

Критерії оцінки допустимості державної допомоги суб'єктам господарювання (далі – державна допомога) для забезпечення розвитку регіонів та підтримки середнього та малого підприємництва (далі – Критерії), яка надається для цілей, передбачених частиною першою статті 6 Закону України "Про державну допомогу суб'єктам господарювання". Критерії застосовуються Уповноваженим органом з питань державної допомоги (далі – Уповноважений орган) для прийняття рішення про визнання державної допомоги допустимою відповідно до частини четвертої статті 6 Закону України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання», зокрема для забезпечення розвитку регіонів та підтримки середнього і малого підприємництва».

2. Для цілей цих Критеріїв терміни вживаються в такому значенні:

1) великий інвестиційний проект – інвестиція в основні засоби, дозволені витрати за якою перевищують суму, еквівалентну 50 мільйонам євро, розмір яких визначається за офіційним валютним курсом Національного банку України, встановленим на дату надання такої допомоги. Великим інвестиційним проектом вважається єдиний інвестиційний проект, за яким здійснюється початкова інвестиція на трирічний період одним отримувачем. Для цілей цих Критеріїв одним отримувачем також вважаються юридичні та/або фізичні особи, пов'язані відносинами контролю;

2) малі та середні підприємства (далі – МСП) – суб'єкти господарювання, які відповідають визначенню, зазначеному у Додатку 1 до цих Критеріїв;

3) карта регіонального розподілу державної допомоги в Україні – встановлює межі та умови отримання регіональної державної допомоги, визначає, в яких географічних регіонах суб'єкти господарювання можуть отримати таку державну допомогу. Регіональна карта визначає деякі обмеження обсягу державної допомоги та інтенсивність державної допомоги, яка може надаватись в конкретному регіоні. Відповідно до положень Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським Співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з

іншої сторони, Україна (в цілому) на дату набрання чинності цієї Постанови, за класифікацією, затвердженою статтею 107 (3) (а) Договору про функціонування Європейського Союзу, складає єдиний регіон «А». Такий статус вона матиме до кінця 2020 року;

4) початкова інвестиція – інвестиція у матеріальні та нематеріальні активи у зв'язку із:

а) створенням нового суб'єкта господарювання; або

б) здійсненням нового виду господарської діяльності; або

в) розширенням виробничих потужностей чи диверсифікацією асортименту продукції, робіт та послуг суб'єкта господарювання, за умови, що нова діяльність/продукція не є аналогічною або подібною до діяльності/продукції, яку раніше здійснював/виробляв такий суб'єкт; або

г) суттєвою зміною виробничого процесу суб'єкта господарювання в цілому; або

д) придбанням у непов'язаних осіб на ринкових умовах активів, які належали суб'єкту господарювання, що припинив свою діяльність або припинив би її, якщо його активи не було б придбано;

5) регіональна інвестиційна державна допомога – державна допомога, яка надається для здійснення початкової інвестиції (створення нових робочих місць; створення, придбання, будівництва, реконструкції, модернізації основних фондів, нематеріальних активів, корпоративних прав, тощо);

б) регіональна операційна державна допомога – допомога, яка надається з метою скорочення поточних витрат підприємства, що не пов'язані з початковою інвестицією (витрати на оплату праці, матеріали, послуги, які надаються за договором, оренду, адміністративні витрати тощо, за винятком амортизаційних відрахувань і вартості фінансування, якщо такі витрати були зараховані до дозволених витрат під час надання регіональної інвестиційної державної допомоги);

7) суб'єкт господарювання, який перебуває у скрутному становищі, – термін вживається у значенні, відповідно до Критеріїв оцінки допустимості державної допомоги на відновлення платоспроможності та реструктуризацію суб'єктів господарювання, які визначаються Кабінетом Міністрів України;

8) суб'єкти великого підприємництва – суб'єкти господарювання, які відповідають визначенню, зазначеному у Додатку 1 до цих Критеріїв;

Інші терміни вживаються у значеннях, наведених в Господарському кодексі України та Законах України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання», «Про захист економічної конкуренції», «Про розвиток та державну підтримку малого і середнього підприємства в Україні» та постанові Кабінету Міністрів України від 10 вересня 2003 р. № 1440 «Про затвердження Національного стандарту № 1 «Загальні засади оцінки майна і майнових прав» (Офіційний вісник України 2003р., №37,ст. 1995), Загальних критеріях оцінки

допустимості державної допомоги суб'єктам господарювання, які визначаються Кабінетом Міністрів України.

3. До державної допомоги суб'єктам господарювання для забезпечення розвитку регіонів та підтримки середнього та малого підприємництва застосовуються правила поєднання, які визначені Загальними критеріями оцінки допустимості державної допомоги суб'єктам господарювання затвердженими Кабінетом Міністрів України.

II. Державна допомога суб'єктам господарювання для забезпечення розвитку регіонів

1. Регіональна державна допомога надається з метою:

1) створення умов для динамічного, збалансованого розвитку України та її регіонів, забезпечення їх соціальної та економічної єдності, підвищення рівня життя населення, додержання гарантованих державою соціальних стандартів для кожного громадянина незалежно від місця проживання;

2) забезпечення стабільного розвитку конкурентного внутрішнього ринку, матеріальне покращення, якого ринок не може досягти самостійно, скорочення розриву в рівнях розвитку між різними регіонами.

2. Державна допомога для забезпечення розвитку регіонів у будь-якій формі може надаватися суб'єктам малого, середнього та великого підприємства, що здійснюють свою діяльність у відповідному регіоні, який потребує державної допомоги, для:

1) здійснення початкових інвестицій і створення внаслідок цього нових робочих місць;

2) фінансування операційних витрат суб'єктів господарювання.

3. Ці Критерії оцінки допустимості державної допомоги для забезпечення розвитку регіонів не можуть застосовуватися до суб'єктів господарювання, які перебувають у скрутному становищі або здійснюють свою діяльність в галузі: виробництва сталі, синтетичних волокон, транспорту, енергетики, вуглевидобування, аквакультури, суднобудування, лісництва, гірничодобувної промисловості і розробки кар'єрів.

4. Забороняється надання державної допомоги для фінансування операційних витрат суб'єктів господарювання, основним видом діяльності яких є страхування, діяльність керуючих компаній, у тому числі контроль та управління різними підрозділами однієї компанії або підприємства та консультування з питань комерційної діяльності й управління.

II.1. Державна допомога для початкових інвестицій і створення внаслідок цього нових робочих місць

1. Державна допомога для початкових інвестицій і створення внаслідок такої інвестиційної допомоги нових робочих місць може бути надана для суб'єктів великого підприємництва та для МСП. Обсяги державної допомоги, що надаються суб'єктам великого підприємництва, не можуть перевищувати 50 відсотків дозволених витрат. Ця межа може бути підвищена не більше ніж на 20 відсотків для інвестицій, які здійснюються малими підприємствами-отримувачами державної допомоги, та не більше ніж на 10 відсотків для інвестицій, які здійснюються середніми підприємствами-отримувачами державної допомоги.

2. Для того, щоб гарантувати, що інвестиції роблять реальний і стійкий внесок в розвиток відповідного регіону, що потребує допомоги, інвестиції, а також нові робочі місця, повинні бути збережені у відповідному регіоні протягом принаймні п'яти років (або трьох років для МСП) після завершення інвестицій.

3. Дозволені витрати за інвестиційним проектом, які можуть покриватися державною допомогою для забезпечення сприяння розвитку регіонів, включають:

3.1. Суму початкових інвестицій (витрати на матеріальні і нематеріальні активи):

3.1.1 Матеріальні активи.

Придбані активи мають бути новими, за винятком надання допомоги МСП.

Дозволені витрати, пов'язані з орендою матеріальних активів, можуть враховуватися за таких умов:

а) для землі та будівель строк оренди повинен становити не менше п'ять років з дня очікуваного завершення інвестиційного проекту або не менше трьох років для МСП;

б) витрати, пов'язані з придбанням орендованого майна, крім землі та будівель, можуть бути дозволені, лише якщо оренда здійснюється у формі фінансового лізингу і покладає на отримувача державної допомоги обов'язок придбання майна після завершення строку лізингу.

Якщо допомогу на придбання майна було надано до його придбання, його вартість вираховується із загальної суми дозволених витрат.

У разі придбання активів, які належать суб'єктові господарювання – отримувачу державної допомоги, що припинив свою діяльність або припинив би її, якщо б його активи не було придбано, дозволені витрати включають вартість придбання активів такого отримувача державної допомоги у непов'язаної особи на ринкових умовах.

У разі надання державної допомоги на запровадження змін виробничого процесу розмір дозволених витрат має перевищувати суму амортизації активів, пов'язаних із діяльністю, яка підлягає модернізації, протягом попередніх трьох фінансових років. У разі надання допомоги на диверсифікацію діючого суб'єкта господарювання розмір санкціонованих витрат має принаймні на 200 відсотків перевищувати балансову вартість активів, які повторно використовуються, відповідно до даних фінансового року, що передував початку робіт.

3.1.2. Нематеріальні активи.

Державна допомога для підтримки інвестицій у нематеріальні активи може надаватися за умови виконання одночасно таких умов:

- а) державна допомога використовується виключно суб'єктом господарювання-отримувачем регіональної державної допомоги;
- б) амортизація розраховується у відповідності до чинного законодавства;
- в) активи повинні залишатися у власності суб'єкта господарювання – отримувача регіональної державної допомоги і перебувати на його балансі протягом принаймні п'яти років (або трьох років для МСП);
- г) активи придбані у непов'язаних осіб на ринкових умовах.

Дозволені витрати на придбання нематеріальних активів суб'єктами великого підприємництва-отримувачами регіональної державної допомоги можуть становити не більше 50 відсотків від сукупного обсягу дозволених витрат за інвестиційним проектом, на реалізацію якого надається державна допомога, а для суб'єктів малого і середнього підприємництва— до 100 відсотків.

3.2. Обсяг дозволених витрат на заробітну плату у зв'язку зі створенням отримувачем державної допомоги нових робочих місць.

Якщо обсяг державної допомоги на підтримку інвестицій розраховується на основі сукупного обсягу витрат отримувача державної допомоги на виплату заробітної плати для працівників, влаштованих на створені ним нові робочі місця, повинні задовольнятися такі умови:

- а) нові робочі місця повинні бути створені безпосередньо в результаті здійснення початкової інвестиції;
- б) у результаті здійснення інвестиції повинно відбутися збільшення штатних одиниць відповідного отримувача регіональної державної допомоги у порівнянні зі середнім показником за останні 12 місяців, а у разі ліквідації робочих місць протягом такого періоду їхня кількість повинна вираховуватись із загальної кількості нових робочих місць;
- в) нові робочі місця повинні зберігатися отримувачем державної допомоги протягом щонайменше п'яти років для суб'єктів великого підприємництва та трьох років для МСП із дня фактичного працевлаштування;
- г) допомога може надаватись отримувачу регіональної державної допомоги тільки на компенсацію витрат на заробітну плату найнятого працівника, заробітна плата якого розраховується за період двох років, при цьому інтенсивність допомоги, не може перевищувати інтенсивності державної допомоги, що застосовується в даному регіоні;
- д) кожна вакансія має бути заповненою протягом трьох років із моменту створення відповідного робочого місця.

4. Максимальний розмір державної допомоги на підготовчі дослідження чи на консультаційні послуги, пов'язані з початковими інвестиціями, можливий лише для МСП та не повинен перевищувати 50 відсотків дозволених витрат.

5. Отримувач державної допомоги зобов'язаний зробити фінансовий внесок у розмірі не менше 25 відсотків дозволених витрат з власних ресурсів

або шляхом залучення зовнішнього фінансування без будь-якої державної допомоги.

6. Максимальний розмір державної допомоги на підтримку великих проектів початкових інвестицій.

Дозволений обсяг державної допомоги для великого інвестиційного проекту розраховується за такою формулою :

$$\text{Максимальна сума допомоги} = R \times (50 + 0,50 \times B + 0,34 \times C)$$

Де R – максимальна інтенсивність державної допомоги, що застосовується у відповідній галузі, за винятком збільшення інтенсивності державної допомоги для МСП;

B – частина прийнятних витрат між сумою, еквівалентною 50 мільйонам євро, та сумою, еквівалентною 100 мільйонам євро, за офіційним валютним курсом Національного банку України, встановленим на дату надання державної допомоги; C – частина допустимих витрат понад суму, еквівалентну 100 мільйонам євро, за офіційним валютним курсом Національного банку України, встановленим на дату надання державної допомоги.

II. ОПЕРАЦІЙНА ДЕРЖАВНА ДОПОМОГА

1. Операційна державна допомога може надаватися з метою скорочення поточних витрат суб'єкта господарювання.

2. Операційна державна допомога може надаватися лише МСП, якщо:

1) така державна допомога сприяє розвитку регіонів, які потребують допомоги;

2) її розмір визначається відповідно до визначеного обсягу необхідних витрат, які мають відношення до проблем, які така допомога прагне вирішити;

3) її розмір не перевищує розміру таких витрат;

4) її розмір пропорційний проблемі, яку вона покликана усунути (офіційні документи оцінки ризиків, (включаючи оцінку місця розташування конкретних ризиків), фінансові звіти, внутрішні бізнес-плани, експертні висновки та інші дослідження, пов'язані з інвестиційним проектом);

5) надання державної допомоги повинно бути обмежено у часі та зменшуватися протягом періоду реалізації відповідної програми державної допомоги.

III. ДЕРЖАВНА ДОПОМОГА СУБ'ЄКТАМ МАЛОГО І СЕРЕДНЬОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА

1. Метою державної допомоги МСП є створення сприятливих умов для їх розвитку, стимулювання їх інвестиційної та інноваційної активності, сприяння діяльності щодо реалізації вироблених ними товарів (робіт, послуг), забезпечення зайнятості населення.

2. Державна допомога МСП може надаватися, зокрема, з метою забезпечення:

- 1) здійснення інвестицій та створення нових робочих місць в наслідок реалізації інвестиційного проекту;
- 2) надання консультаційних послуг;
- 3) участі МСП у торгових ярмарках;
- 4) підтримки стартапів. Фінансування витрат на попередній відбір і експертизу, які здійснюються фінансовими посередниками або інвесторами з метою визначення стартапів, яким може бути надано державну допомогу.

3. Державна допомога для підтримки МСП не може надаватися суб'єктам господарювання, які встановлені розділом II пунктом 3 цих Критеріїв.

4. Державна допомога для підтримки інвестицій та створення нових робочих місць у результаті реалізації інвестиційного проекту повинна відповідати вимогам щодо надання регіональної допомоги на підтримку інвестицій, встановленим розділом II цих Критеріїв.

5. Державна допомога може надаватися МСП на консультування та участь у торгових ярмарках. Розмір такої державної допомоги не повинен перевищувати 50 відсотків дозволених витрат (витрат на оплату послуг сторонніх консультантів). Відповідні послуги не повинні надаватись на постійній основі та мають бути пов'язаними зі основною діяльністю суб'єкта господарювання. Дозволені витрати на участь у торгових ярмарках включають витрати на оренду, встановлення та обслуговування стенду для участі отримувача державної допомоги на будь-якому ярмарку або виставці.

6. З метою сприяння створенню нових суб'єктів малого підприємництва може надаватися державна допомога для стартапів. Отримувачами такої державної допомоги можуть бути суб'єкти малого підприємництва, акції яких не перебувають в обігу на фондовій біржі, протягом п'яти років з моменту їх реєстрації, які ще не розподілили прибутки та не були створені в результаті злиття. Для допустимих підприємств, які не підлягають реєстрації, вважається, що п'ятирічний період допустимості починається з моменту, коли такий суб'єкт господарювання розпочав свою господарську діяльність або коли воно підлягає оподаткуванню результатів такої господарської діяльності.

6.1. Державна допомога для стартапів може надаватися лише у формі:

- а) кредитів, відсотки за якими не відповідають ринковим умовам, строком на 10 років і максимальним розміром до суми, еквівалентної 2 мільйонам євро за офіційним валютним курсом Національного банку України, встановленим на дату надання державної допомоги. Для позик на строк 5 – 10 років максимальний розмір можна скоригувати, помноживши вказані вище значення на показник співвідношення 10 років і фактичного строку позики. Для позик на строк до 5 років застосовується таке ж максимальне значення розміру, як для позик на строк 5 років;

б) гарантій, плата за користування якими не відповідає ринковим умовам, строком на 10 років і з максимальною гарантованою сумою в розмірі до еквіваленту 3 мільйонів євро за офіційним валютним курсом Національного банку України, встановленим на дату надання державної допомоги. Для гарантій тривалістю від 5 до 10 років максимальний розмір гарантованої суми можна скоригувати, помноживши вказані вище значення на показник співвідношення 10 років і фактичного строку дії гарантії. Для гарантій тривалістю до 5 років застосовується такий самий максимальний розмір гарантованої суми, що і для гарантій тривалістю 5 років. Розмір гарантії не повинен перевищувати 80 відсотків розміру кредиту.

в) грантів, а також зниження сукупного розміру відсоткової ставки та плати за користування гарантією до суми, еквівалентної 800 тисячам євро за офіційним валютним курсом Національного банку України, встановленим на дату надання державної допомоги.

6.2. Суб'єкту малого підприємництва – отримувачу державної допомоги може надаватися підтримка у формі поєднання заходів державної допомоги, передбачених підпунктом 5.1 пункту 5 цього розділу Критеріїв, за умови, що частка суми, наданої за одним заходом допомоги, визначена на основі максимального розміру державної допомоги, дозволеного для такого заходу, враховується під час визначення залишкової частки максимального розміру державної допомоги, дозволеного для інших заходів, які входять до такого поєднання.

6.3. Для суб'єктів малого підприємництва максимальні значення, встановлені підпунктом 6.1 пункту 6 цього розділу Критеріїв, можуть подвоюватися.

6.4. Інтенсивність державної допомоги у вигляді фінансування витрат на попередній відбір і експертизу, що здійснюються фінансовими посередниками або інвесторами з метою визначення стартапів, яким може бути надано державну допомогу, не повинна перевищувати 50 відсотків дозволених витрат.

Додаток 1
до Критеріїв оцінки допустимості
державної допомоги для
забезпечення сприяння розвитку
регіонів та підтримки малого та
середнього підприємництва
(пункт _____ розділ _____)

Підприємством вважається будь-який суб'єкт господарювання незалежно від організаційно-правової форми, який займається господарською діяльністю.

1. До категорії мікро-, малих та середніх підприємств (МСП) входять підприємства, в яких середньооблікова чисельність працівників за звітний період не перевищує 250 осіб, а обсяг валового доходу від реалізації продукції (робіт, послуг) за цей період не перевищує суму, еквівалентну 50 мільйонам євро, та/або загальний річний баланс яких не перевищує суму, еквівалентну 43 мільйонам євро.

2. У рамках МСП малим підприємством вважається підприємство, в якому середньооблікова чисельність працівників за звітний період не перевищує 50 осіб, а обсяг валового доходу від будь-якої діяльності не перевищує суму, еквівалентну 10 мільйонам євро, визначену за середньорічним курсом Національного банку України.

3. У рамках МСП мікропідприємством вважається підприємство, в якому середньооблікова чисельність працівників за звітний період не перевищує 10 осіб, а обсяг валового доходу від будь-якої діяльності не перевищує суму, еквівалентну 2 мільйона євро, визначену за середньорічним курсом Національного банку України.

4. Суб'єктами великого підприємництва є юридичні особи – суб'єкти господарювання будь-якої організаційно-правової форми та форми власності, в яких середньооблікова чисельність працівників за звітний період перевищує 250 осіб, а обсяг валового доходу від будь-якої діяльності перевищує суму, еквівалентну 50 мільйонам євро та/або загальний річний баланс яких перевищує 43 мільйони євро.

5. Пов'язані суб'єкти господарювання – юридичні та / або фізичні особи, пов'язані відносинами контролю.

Терміни «суб'єкт господарювання» та «контроль» вживаються у значеннях, наведених в Законі України «Про захист економічної конкуренції».

6. Крім зазначених вище випадків, суб'єкт господарювання не вважається МСП, якщо 25 або більше відсотків його статутного капіталу або прав голосу прямо або опосередковано контролюються, спільно або одноосібно, одним або кількома державними органами.

7. Дані, на основі яких визначається середньооблікова чисельність працівників та фінансові обсяги, беруться за останній бухгалтерський/звітний

період, і розраховуються на річній основі (беруться до уваги з дати закриття звітного періоду). Сума для визначення обігу розраховується за вирахуванням податку на додану вартість (ПДВ) та інших непрямих податків.

8. Якщо суб'єкт господарювання перевищив або не досяг порогових показників щодо середньооблікової чисельності працівників або фінансових показників, вказаних у пунктах 2 – 4 цього Додатку, це автоматично не тягне за собою набуття або втрату статусу МСП, крім випадків перевищення вказаних порогових показників протягом двох послідовних звітних періодів.

9. У випадку новостворених суб'єктів господарювання, звітність яких ще не сформувалася, застосовуються дані добросовісної оцінки, здійсненої протягом фінансового року.

10. Чисельність працівників відповідає чисельності осіб, які працювали на умовах повної зайнятості у відповідного суб'єкта господарювання або в його інтересах протягом останнього фінансового року. Робота осіб, які не працювали протягом усього фінансового року, працівників, які працювали неповний робочий час або за сумісництвом незалежно від її тривалості, та робота сезонних працівників також враховується. До складу штатних одиниць входять:

1) наймані працівники, за винятком осіб, які перебувають у відпустці у зв'язку з вагітністю та пологами або у відпустці для догляду за дитиною до досягнення нею трирічного віку;

2) особи, які працюють у філіях та інших відокремлених підрозділах;

3) власники-керівники;

4) партнери, що беруть участь у регулярній діяльності підприємства та отримують фінансові вигоди від підприємства.

До складу працівників не входять стажери або студенти, які проходять стажування чи працюють за контрактом з метою здобуття професійної підготовки.

11. Фінансові показники суб'єкта господарювання, до складу якого входять юридичні та/або фізичні особи, пов'язані відносинами контролю, визначаються на основі фінансової звітності або консолідованої звітності (за наявності) чи інших даних такого суб'єкта господарювання.